

Een bank op een plein met een kunstwerk

Een grootstedelijk verhaal van
een klein plein, kinderen,
kunst, ontwikkeling
en samenleving

*"Hoe kunnen we
waardevolle kunst
integreren die aansluit
bij de omwonenden
van het plein?"*

De bewoners van het plein

De Kleine Jacob is een 'dorpsschool midden in de stad' en biedt kleuter- en lager onderwijs aan. Ze heeft een enthousiast schoolteam en meer dan 200 leerlingen. Voorennadelessen en tijdens de speeltijd wordt een flink deel van de voor hen afgebakende ruimte op het plein gebruikt als speelruimte. Na jaren van voorbereiding werd dit jaar de school grondig gerenoveerd.

De Loodsen vzw is een dynamische vrijwilligersorganisatie voor stadspastoraal. Die organiseert dienstverlening aan mensen zonder papieren en mensen in armoede. Ze zijn de initiatiefnemers van de Tochten van Hoop.

De Grote Robijn is het onthaal-, observatie- en oriëntatiecentrum (OOOC) van **Jeugdzorg Emmaüs**, actief in de bijzondere jeugdzorg in en rond Antwerpen. Op deze site, in de vleugel van de kapel en in de gerenoveerde kapel, verblijft een wisselende groep van een twintigtal jongeren voor een periode van 2 tot 4 maanden. Deze jongeren komen vaak omwille van een crisissituatie hier terecht. Het is ook de werkplek voor een vijftigtal medewerkers van Jeugdzorg Emmaüs, zowel van de thuisbegeleiding als de crisishulp aan huis. Het is een plek voor overleg, vorming en administratie. Er komen heel wat bezoekers voor gesprek, vorming en advies. Zowel jongeren als medewerkers maken gebruik van het binnenplein.

Arktos vzw biedt educatieve programma's voor jongeren die tijdelijk niet naar school kunnen en werkt vanuit de principes van ervaringsgericht leren. De jongeren van Arktos maken geen gebruik van het binnenplein.

Een hart voor jongeren

In hartje Antwerpen, in de schaduw van de Van Straelentoren aan de Korte Sint-Annastraat, ligt een binnenplein. Dat plein wordt omsloten door gebouwen van een voormalig Apostelinnenklooster. In de vleugels van het complex huizen een basisschool en drie organisaties voor de opvang van kwetsbare jongeren en volwassenen.

Het deel met de toren en de kapel werd gerenoveerd door Jeugdzorg Emmaüs, basisschool De Kleine Jacob renoveerde dit jaar hun eeuwenoude patrimonium. Het binnenplein waar de kinderen spelen en de jongeren op adem komen is een relict van het verleden en een niet-functionele, rommelige open ruimte.

Oud en nieuw

Na de renovatie in 2015 van de toren en kapelvleugel (in 2017 genomineerd voor 'het schoonste gebouw van Antwerpen') tot een hedendaagse veilige haven voor de kortdurende opvang van jongeren in de bijzondere jeugdzorg, viel de slechte staat van het plein pas echt op. Toen ook de basisschool de nodige middelen had gevonden om haar gebouw onder handen te nemen groeide het idee om ook het plein een nieuw gezicht te geven. Het plein moest een geïntegreerd geheel worden dat voor alle gebruikers een plek van rust en ontmoeting kan zijn en waar het grootstedelijke verhaal van deze veelkleurige plek vorm krijgt.

Kunst als uitgangspunt

Een commissie van mensen uit de wereld van het bedrijfsleven, kunst en architectuur en met ervaring met kunstintegratie, waarbij ook mensen van de school en de andere gebruikers werden uitgenodigd, formuleerde de opdracht voor het ontwerp van het plein vanuit de vraag: "Hoe kunnen we de volgende jaren waardevolle kunst integreren in en rond het gebouw van de Korte Sint-Annastraat? Hoe komen we tot kunst aansluitend bij doelstellingen die aansluiten op de omwonenden van het plein? Deze kunst is toonaangevend en bij voorkeur duurzaam." Dat het plein daarbij een centrale rol zou spelen was van bij aanvang duidelijk. Steven Schenk van www.schenkhattori.com kreeg de opdracht om een ontwerp te maken voor het plein, waarin plaats zou kunnen zijn voor een of meerdere kunstwerken.

Het plein werd in het voorjaar van 2021 afgewerkt met nieuwe fundamenteën, bestrating, afwatering en beplanting. Een monumentale 55 meter lange 'zwevende' bank van Steven Schenk verbindt in één vloeiende beweging op een luchtige manier de vier kanten van het plein.

Het ontwerp

Het opentrekken van het hele binnengebied tot een echt plein versterkt het ruimtegevoel. Dat plein met zowel rustige hoeken, uitnodigend tot een verscheidenheid van activiteiten geeft de ruimte aan jongeren voor actief bewegingsspel of tot rust te komen.

Het ontwerp van het plein smeedt het gebouwencomplex in al zijn diversiteit, ook afgespiegeld in zijn diverse bewonerspopulatie, tot één geheel.

Een bank en een beeld

De monumentale bank van ontwerper-architect Steven Schenk is tegelijk speel- en zittuig. Het is een sierlijk ruimtelijk element dat mensen samenbrengt en ondertussen een subtiele maar werkzame scheiding trekt tussen jongeren en kinderen. Ze verbindt in één vloeiende en bijna zwevende lijn op een luchtige manier de vier kanten van het plein.

Miracolo is een beeld van Philip Aguirre y Otegui. Het wordt een in brons gegoten stapel opgestapelde ballen balancerend op het hoofd van een mens. Aguirre zet de verbeelding aan het werk: hier gebeurt iets wat eigenlijk niet kan. De opgestapelde ballen verwijzen naar het universele spel van kinderen met ballen. De ballen zijn afgietsels van gebruikte voetballen van over de hele wereld verzameld door de kunstenaar.

Net zoals de kinderen en jongeren in dit gebouwencomplex van overal komen en hier (even) thuis zijn, verbonden in spel en geborgenheid, in een wankel evenwicht, beschermd tegen de niet altijd even vriendelijke wereld buiten.

Het beeld wordt in brons uitgevoerd, 4 meter hoog.

Het plein en zijn gebouwen

De site behoorde tot vorige eeuw toe aan de zusters Apostelinnen die er hun klooster, internaat en school hadden. Eind vorige eeuw werd het patrimonium overgedragen aan Jeugdzorg Emmaüs, CKSA - Centraal Katholiek Schoolbestuur van Antwerpen, De Loodsen en Arktos, via verkoop of erfpacht.

De site wordt omsloten door de Korte Sint-Annastraat, de Sint Jacobsmarkt en het Frans Halsplein. Arktos en De Loodsen zijn gehuisvest in de panden die uitgeven op de Sint Jacobsmarkt. Kleuter- en basisschool De Kleine Jacob opent naar het Frans Halsplein. Het gerenoveerde pand langs de Korte Sint-Annastraat met de ingang onder de monumentale Van Straelentoren en het kloosterpand met kapel bieden onderdak aan jongeren en werknemers van Jeugdzorg Emmaüs. De buitenruimte van het gedeelde binnenplein wordt opgedeeld in een open ruimte voor de kinderen van De Kleine Jacob en een beperktere ruimte voor de jongeren van de Grote Robijn.

Het plan en budget

De heraanleg van het plein werd gefinancierd door Agion (subsidie voor scholen), Vipa (subsidie voor zorgvoorzieningen) en voor een deel met eigen middelen van Jeugdzorg Emmaüs en De Kleine Jacob. De monumentale bank werd voor het grootste deel bekostigd via giften en sponsoring.

Philip Aguirre y Otegui ontwierp *Miracolo* voor deze plaats en beschouwt het als een gift aan de gebruikers van het plein.

Voor de financiering van de productie van het beeld maakte de kunstenaar een bronzen beeldje (19 cm) op 50 exemplaren. Deze genummerde exemplaren zullen voor € 1000 worden verkocht. Het beeldje heet *Anna*, verwijzend naar de site zelf aan de Korte Sint-Annastraat.

Voor giften in functie van de realisatie van dit bijzondere project kan een fiscaal attest afgeleverd worden als deze giften gebeuren op rekeningnr IBAN BE10 0000 0000 0404 beheerd door de Koning Boudewijnstichting met vermelding van de actiecode ***128/3085/00141***

Meer informatie:

Luc Claessens
Algemeen directeur
Jeugdzorg Emmaüs Antwerpen
Luc.claessens@emmaus.be
0498 90 46 76

Natalie Wuestenbergs
Directeur
De Kleine Jacob
natalie.wuestenbergs@dekleinejacob.be
0494 48 55 15

